

Datum
2022-11-02

Vår referens

Sida
1(3)

Ert datum

Er referens

Transporthistoriskt Nätverk

Swedavia AB
190 45 Stockholm-Arlanda
info@swedavia.se

Att: Åke Svensson, styrelseordförande
Jonas Abrahamsson, Vd och koncernchef

Angående uppsägningen av Arlandasamlingarna

Det har kommit till Transporthistoriskt Nätverks kännedom att Swedavia sagt upp Arlandasamlingarna från sina lokaler på Arlanda.

Arlanda flygplats och Arlandasamlingarna är en del av civilflygets historia i Sverige. I ivern att planera för flygets framtid i en snabbt föränderlig värld är det viktigt att inte tappa kunskap på vägen. Arlandasamlingarna visas och sköts på ideell basis av engagerade människor som kan den här delen av vår gemensamma nationella historia. Arlandasamlingarna är en del av berättelsen om Arlandas betydelse och framväxt och är därmed intimt förknippad med Arlanda. En eventuell flytt från Arlanda är mycket krävande och den korta tid som står till buds, fram t.o.m. 2023-09-30, måste därför betraktas som mycket bekymmersam.

En stor del av kulturarvsbevarandet överläts till civilsamhällets krafter som med stor entusiasm, engagemang och specialkunskap gör en heroisk insats. Utan dem skulle vi inte ha den mångfalden av olika yttringar av kulturarvet att uppleva. Detta gäller i synnerhet industrisamhällets kulturarv och inte minst det transporthistoriska kulturarvet. Sammantaget blir det åtskilliga ideella timmar för att kunna bevara det rörligt i drift.

Inte sällan beläggs denna del av vårt kulturarv med avgifter och regler som ofta ligger i paritet med moderna fordon i inom näringslivet, trots den stora skillnaden av en betydande lägre nyttjandegrad. I våra ganska omfattande kontakter med allmänheten framgår uppfattningen att det är staten som bör känna huvudansvaret för att bevara våra kulturarv, vilket också sker i mycket stor utsträckning. Men den ideella verksamheten med samma mål, riksintresset, sker också i mycket stor omfattning. D v s utan lönekostnader och ofta med egna bidrag till det som bevaras. Ett starkt lagskydd av det transporthistoriska bevarandet behövs för att inte de föremål som borde finnas kvar inte skrotas eller säljs utomlands som exempel.

Transporthistoriskt Nätverk, ThN, har sedan bildandet för drygt 8 år sedan gemensamt arbetat för ett starkt lagskydd för det rörliga kulturarvet, det vill säga det transporthistoriska kulturarvet i form av äldre transportmedel, vilka i sig är en del av den transporthistoriska utvecklingen som under de senaste seklen på många sätt omdanar vår värld men som inte omfattas av bevarandelagstiftning i kulturmiljölagen. Vilket i praktiken gör att modern lagstiftning, avgifter och regler inte tar hänsyn till önskan att bevara industrisamhällets artefakter rörligt.

ThN ser därför med stor oro på det faktum att lokalerna där samlingarna på Arlanda förvaras har sagts upp och därtill med mycket kort varsel. Möjligheten att ur ett bevarandeperspektiv hinna dokumentera demonteringen och bortforslingen av föremålen till en i dagsläget ännu ej känd lokal riskerar att allvarligt skada samlingarna. ThN anför av det skälet om återhållsamhet från Swedavia för att möjliggöra en strukturerad och ordnad utflyttning, alldeles särskilt som behovet av att riva lokalerna knappast kan vara aktuellt inom en så kort tidshorisont.

ThN är synnerligen angelägna om att Swedavia gör sitt yttersta för att hjälpa till att hitta ett bra alternativ, d v s andra bra permanenta lokaler, samt hjälp med de transporter som krävs.

På uppdrag av Transporthistoriskt Nätverk

Helena Törnqvist
Arbetslivsintendent
Arbetets museum

Organisationerna bakom det rörliga kulturarvet

Transporthistoriskt Nätverk samlar (inklusive ArbetSam) 11 riksorganisationer inom det *rörliga kulturarvet*. Nätverket bildades 2014, men initierades genom en mötesserie som startade 2012. Organisationerna företräder följande områden inom det rörliga kulturarvet:

- Vägens kulturarv – 3 organisationer (motorfordon, tunga lastfordon och hästvagnar)
- Järnvägens och spårvägens kulturarv – 2 organisationer (museitåg på egen respektive annans, oftast statens, infrastruktur)
- Vattenvägarnas kulturarv – 3 organisationer (ång- och segelfartyg samt ång-, segel- respektive fritidsbåtar)
- Luftfartens kulturarv – 2 organisationer (luftfartyg, flygplan och helikoptrar)
- samt ”värdorganisationen” ArbetSam som samlar industrisamhällets kulturarv i stort.

De flesta av organisationerna är inriktade på kollektivt bevarande (i föreningsform) av kollektiva färdmedel, men några har i stället inriktningen individuellt bevarande (enskilda personer) av individuella färdmedel. Dessa organisationer och deras individuella medlemmar (direktmedlemskap eller medlemskap via en förening tillhörande en riksorganisation) har det gemensamma att man ideellt verkar för att det rörliga kulturarvet – inklusive dess tekniska dimension – ska kunna såväl bevaras som användas och därmed visas upp som ett fungerande kulturarv i sin rätta kulturarvsmiljö – på väg, på räls, till sjöss och i luften.

Transporthistoriskt Nätverk i siffror:

	Föreningar/museer	Medlemmar
Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd, ArbetSam	624 museer	31 200
Båthistoriska Riksförbundet, BHRF	20 föreningar	19 000
Veteranflyggruppen EAA Sverige	120 flygplan	700
Järnvägshistoriska Riksförbundet, JHRF	33 föreningar	14 500
Motorhistoriska Riksförbundet, MHRF	200 klubbar	105 000
Museibanornas Riksorganisation, MRO	29 föreningar	16 000
Svensk Flyghistorisk Förening, SFF	14 föreningar	5 800
Sveriges Segelfartygsförbund, SSF	72 medlemsfartyg	14 500
Sveriges Ångbåtsförening, SÅF	300 ångbåtar	15 000
Vagnhistoriska Sällskapet, VHS	1 förening	700
Åkerihistoriska Sällskapet, ÅHS	1 förening	400
Total		222 800

(I denna siffra ingår personer med medlemskap i fler än en organisation)